

KÄTHE KOLLWITZ'İN “TUTUKLULAR“ ADLI ESERİNİN ANALİZİ

ANALYSIS OF KÄTHE KOLLWITZ'S WORK OF ART “THE PRISONERS”

Öğr. Gör. Mehmet Remzi Demirel*

*Beykent Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi

mrdemirel9@gmail.com

Özet

Bu çalışmada Alman kadın sanatçı Käthe Kollwitz'in politik görüşünün bir tür yansıması olan tutuklular adlı eserin analizi yapılmıştır. I. Dünya savaşı öncesinde (1908) tamamlanan bu eser, Alman Köylü Savaşı serisinden bir parçadır. Alman Köylü Savaşı (Deutscher Bauernkrieg,1525), geçmişte kalmış bir konu olmasına rağmen, Kollwitz tarafından kendi dönemindeki politik uygulamaları eleştirmek için kullanılmıştır.

Almanya'da demokrasiye geçişin sancılı evrelerinden biri yaşanmaktadır. Kollwitz, eski uygulamaların değişmesi ve geçmişten bu yana süregelen haksızlıkların son bulması için, bir kadın sanatçı olarak eserleriyle tepkisini dile getirmiştir. Bu tepkisi bazı çevrelerde takdirle karşılanmıştır. Bunun sonucu olarak, yılda bir düzenlenen Büyük Berlin Sergisi jürisi (Grosse Berliner Kunstausstellung), o yılki (1898) ödüle Käthe Kollwitz'i layık görmüştür. Ama bu politik tavır ile yaptığı çalışmalarından memnun olmayan II. Wilhelm, ödülün ona verilmesine izin vermemiştir.

Bunun yanında savaş öncesi ve sonrası Kollwitz'in değişen görüş ve tutumuna yer verilmiştir. Sanatçı, I. Dünya Savaşı öncesi dönemde isyan ve mücadele, savaş sonrasında ise savaşın sebep olduğu acı, korku ve ayrılık temalarını işlemiştir. Bunda I. Dünya savaşında kaybettiği oğlu Peter'in de etkisi olmuştur. Tabii bu çalışmada daha çok Kollwitz'in savaş öncesi çalışmaları üzerinde durulmuştur. Tutuklular adlı eserden betimlemelere yer verilmiştir. Ayrıca, bu eserdeki ışık-gölge ve kompozisyon şeması hakkında açıklamalar yapılmıştır. Gravür baskı tekniğiyle yaptığı bu çalışmasının dikkat çekmesinin sebepleri üzerinde durulmuştur.

Ayrıca, sanatçının sergilediği bu politik tutumun toplumsal bilincin oluşmasındaki rolüne değinilmiştir. Toplumdaki diğer bireylerle karşılaştırıldığında, bir sanatçının daha belirgin bir ifade aracına sahip olduğu düşüncesine vurgu yapılmıştır.

Son bölümde ise tutuklular adlı eser üzerinden, bir sanatçının başarılı eser vermeye çalışırken siyasi yönünü nasıl konumlandırması gerektiğine yer verilmiştir.

Anahtar kelimeler: Käthe Kollwitz, Tutuklular, Alman Köylü Savaşı, Eser analizi

Abstract:

In this study, the Prisoners work of art by German female artist Käthe Kollwitz whom reflects her political views in this painting was analysed. This work was completed before World War I (1908) and is the part of German Peasants' War series. Although German Peasants' War (Deutscher Bauernkrieg, 1525) is an event of the past, this work of art was used to criticize the political practices of Kollwitz's period.

Germany is subjected to a painful transition phase towards democracy. Kollwitz uttered the need for changing the old practices and ending the injustices that came from the past by using her works as a female artist. Certain groups appreciate her reaction. Thus, Large Berlin Art Exhibition (Grosse Berliner Kunstausstellung) regards Käthe Kollwitz worthy of that year's (1898) award. Yet Wilhelm II, who is not satisfied with her works that are originated from political attitudes, disallowed to present the award.

Additionally, Kollwitz's changing opinions and behaviours before and after the war are featured. The artist selected the topics such as rebellion and struggle before World War I and pain, horror and separation caused by the war in the post-war period. Here the effect of her son Peter, whom she lost during the World War I, can also be observed. This study mainly elaborates Kollwitz's pre-war works. Descriptions from "the Prisoners" are used. Besides, explanations about the light-shadow and composition scheme of this work are made. The reasons why this gravure painted work has caught the attention are emphasized.

The role of artist's political attitudes toward forming the social consciousness is also mentioned. Compared to other individual's in the society, the thought that an artist has further tools to express a certain statement are highlighted.

In the last section, how an artist should place his/her political direction while continuing to present successful works is included using "the Prisoners" work.

Keywords: Käthe Kollwitz, the Prisoners, German Peasants' War, Analysis of Artwork

1. GİRİŞ

Günümüzde görsel sanat, bilimsel yöntemlerle sistemleşerek ilerleyen devletlerde her zamankinden daha değerli bir konuma yükselmiştir. Görsel sanattaki bu yükseliş, toplumsal yapıyı etkileyen önemli alanlardan biri olmasından ötürüdür. İnsanlar, bir yöntem olarak, görsel sanatın toplum üzerindeki büyük etkisini fark ettikçe, bu alana yaptıkları yatırımları arttırmaktadır. Çünkü görsel sanatın işlevlerinden biri de propaganda aracı olarak kullanılmasıdır. Propagandanın temel hedefi seyircinin tanıtılan veya anlatılan şey hakkındaki fikrini ve yargısını etkilemektir. Bu anlamda görsel sanat diğer propaganda yöntemlerinden biraz daha avantajlı durumdadır.

Kollwitz bir sanatçı olarak, bu görsel sunumun sahip olduğu etkileme gücünün farkındaydı. O, yarattığı bu imgelerle çevresindeki insanları etkilemek istiyordu. Bu nedenle Kollwitz, bir olayı en çarpıcı noktalardan sahneleme yoluna gitmiştir. Alman Köylü Savaşı dönemini betimleyen serinin bir parçası olan "Tutuklular" adlı

eser de bu çarpıcı imgelerdendir. Bu eserde yer alan her bir figür, anlam yönünden, sanki bir diğerini pekiştirmek için vardır. Yüzlerindeki ifadeler istisnasız belli bir olaya vurgu yapmaktadır. Dış görünüşleri itibarıyla figürler arasında ciddi bir benzerlik vardır. Duygular, algıya dayalı bir yanılsamaya sebep olan bu tekrar ve çoğaltmaları belli bir oranda gerçeğe dönüştürür. Bunun nedenlerinden biri, gözün form veya çizgiye dayalı oyunları, bütün detaylarıyla takip edemeyişidir. Bu anlamdaki görme eylemi, belli bir alanla sınırlı kalmaktadır. Ünlü sanat eleştirmeni Berger bu konu ile ilgili şöyle bir ifade kullanmıştır; ‘Yalnızca baktığımız şeyleri görürüz. Bakmak bir seçme edimidir (J.Berger,1986:8)’. İşte bu seçme edimi veya sadece belli bir alana bakma, kişinin imgedeki benzer diğer nesne ve figürleri aynı anda algılamasını zorlaştırır. Bu zorlaştırma durumu, görsel imgenin bir bütün olarak okunması veya saptanmasını engeller. Engelleme işlemi ise yukarıda bahsettiğimiz illüzyon olgusunun güçlü bir şekilde varlık bulmasına yardım eder. Tutuklular adlı eser de bu türden bir düzenleme ile oluşturulmuştur.

Resim 1. Käthe Kollwitz "Tutuklular" Käthe Kollwitz müzesi, Köln, Almanya, 1908

2. KÄTHE KOLLWITZ'İN YAŞAMI HAKKINDA

Tutuklular adlı eser hakkında bir değerlendirme yapmadan önce, bu eseri ortaya koyan sanatçının içinden çıktığı sosyal çevre hakkında bilgi vermek yerinde olacaktır.

Käthe Kollwitz, 1867 yılında Königsberg'te (II. Dünya Savaşı'nda Rusya Federasyonu yönetimi altına girerek Kaliningrad ismini almıştır) doğmuştur. Kollwitz, Karl ve Katherine Schmidt'in yedi çocuğundan biridir. Büyük babası Königsberg'teki ilk serbest Evangelist topluluğunu/cemaatini kurmuştur ve buranın ilk vaizliğini o yapmıştır (A. Kuhn,1921:5). Babası ise hukuk eğitimi almış olmasına rağmen, Evangelist cemaate mensup olduğu gerekçesiyle, hukukçu olarak çalışmamıştır. Belli bir dönem inşaatta duvar ustası olarak çalışmış. Daha sonra bir inşaat firması kurmuştur.

Babası Käthe Kollwitz'in yeteneğini farketmiş, sanat eğitimi alması için gerekli yönlendirmeleri yapmıştır. Babasının desteğiyle Käthe Kollwitz, ilk dersini ressam Gustav Naujok'tan almıştır.

Daha sonra Doktor Karl Kollwitz ile evlenmiştir. Karl; sosyal demokratların üyesidir ve aynı zamanda Evangelist topluluğa/cemaate yakın durmaktadır. Käthe Kollwitz 1888-1890 yıllarında Münih'teki kız resim okulunda (Münchner Künstlerinnenschule) Ludwig Herterich'ten ders almıştır. Kollwitz 1898 yılında “Dokumacıların İsyanı” adlı eseri ile Berlin'de yılda bir düzenlenen Büyük Berlin Sergisi'nde (Grosse Berliner Kunstausstellung), jüri tarafından ödüle layık görülmüştü. Ama Kaiser II. Wilhelm bu madalyanın Kollwitz'e verilmesini istememiştir.

Daha sonra 1898-1903 yılları arasında Kollwitz, Berlin Kız Resim Okulu'nda öğretmen olarak çalışmıştır. Käthe Kollwitz, 1945 senesinde Moritzburg'da ölmüştür. (Käthe Kollwitz Museum,2016)

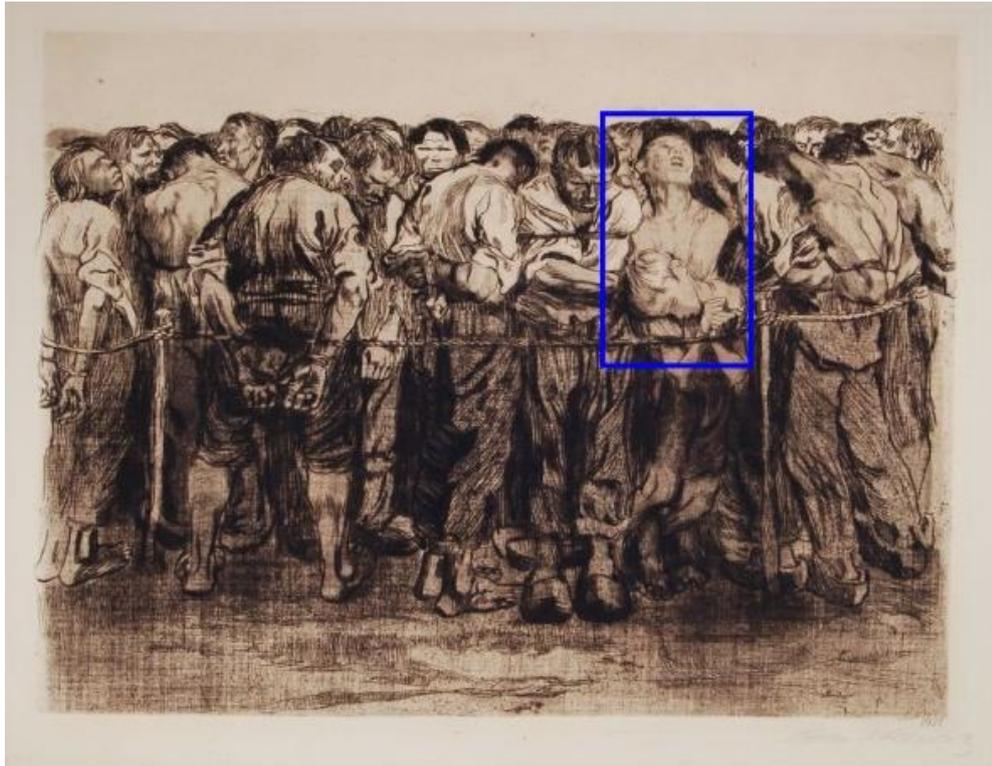

Käthe Kollwitz bütün hayatı boyunca mücadeleyi elden bırakmamıştır. Hem kadın haklarını hem de işçi sınıfının haklarını korumuştur. Bu mücadelecî ruhu, olgun bir sanatçı duyarlılığıyla eserlerinde dile getirmiştir. Köylü Savaşı serisi bu cesur tavır sonucu ürettiği eserlerin bir kısmını oluşturmaktadır. ‘Tutuklular’ adlı eser bu serinin önemli çalışmalarından birisidir.

3. ESERİN ÇÖZÜMLENMESİ SÜRECİ

Tutuklular (Alm. Die Gefangenen) adlı eserde açık bir tutukluluk hali göze çarpmaktadır. Çevreleri kalın bir iple sarılmış insanlar oldukça çaresiz görünmektedir. Tutuklanma sebeplerini görüntüden çıkarmak mümkün görünmemektedir.

Bu insanların vücut formlarından ve giyimlerinden zengin sınıftan olmadıkları açık bir şekilde anlaşılmaktadır. Çünkü bu insanların birçoğu çıplak ayaktır. Elbiseleri süs ve desenlerden uzaktır. Bazılarının üzerinde elbise bile yoktur.

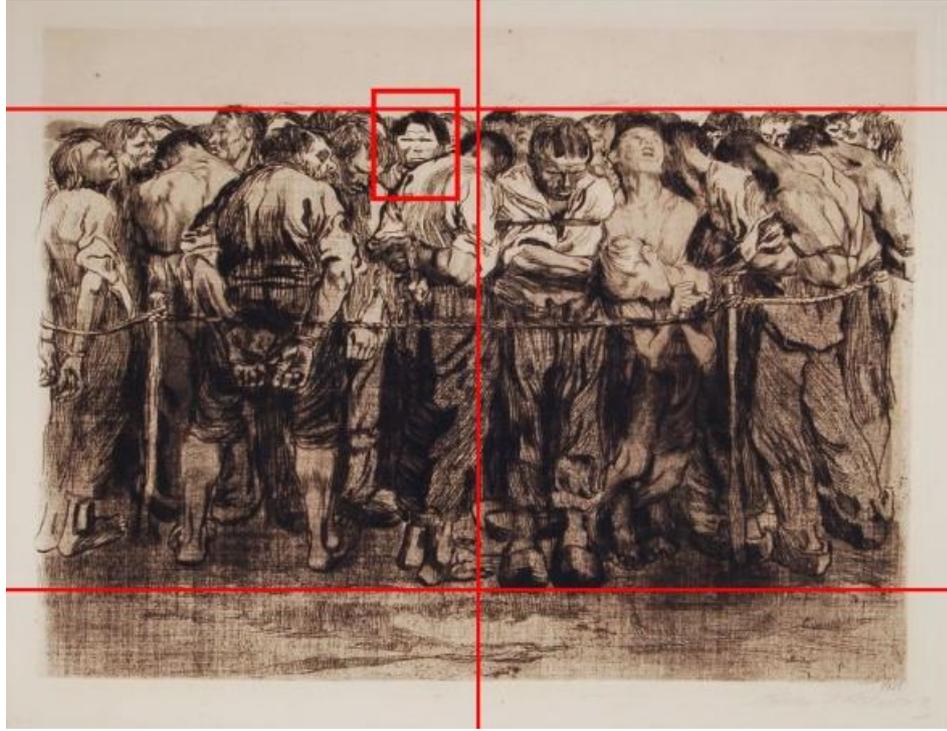

Resim 2. Käthe Kollwitz ”Tutuklular” Käthe Kollwitz müzesi, Köln, Almanya, 1908

Bir iple çevrelenmiş bu tutukluların yüzlerindeki ifadeler ise oldukça belirgindir. Sağ ön tarafta karelenmiş (Resim 2) figürün belirgin bir şekilde acı çektiği görülmektedir. Teatral bir duruşla, üzüntüsünü tam olarak dışa vurmuş bir şekilde gökyüzüne bakmaktadır. Bu figür, imgelerde sıkışmış kalmış olan duygusal yoğunluğun açığa çıktığı noktadır. Romantizm akımının temsilcilerinden biri olan İspanyol ressam Goya (Tam adı Francisco José de Goya y Lucientes) da “3 Mayıs Katliamı” adlı eserini buna benzer bir yöntem kullanarak oluşturur. Tabloda çok sayıda figür yer almasına rağmen, duygusal yoğunluğun dile gelmesi belli bir figür üzerinden olmuştur. Yanındaki diğer figürler onun kadar etkili değildir. Tablodaki bu durum bedendeki dilin işlevi gibidir. Tablo böyle bir bilinçle oluşturulduğunda, canlı bir organizma gibi kendisini savunma, ifade etme ve izleyeni ikna etme yeteneğine kavuşur. Her iki sanatçı benzer bir yöntemi kullanmalarına rağmen, buldukları dönemin ruhuna uyumlu hareket etmişlerdir. Goya'nın 3 Mayıs Katliamı tablosu romantizmin, Kollwitz'in Tutuklular tablosu ise ekspresyonizmin özelliklerini yansıtmaktadır.

Tutuklular tablosunda, acı dolu bakışlarla gökyüzüne bakan bu figürün hemen önünde onları çevreleyen ipin üzerine yığılmış bir çocuk yer almaktadır. Çocuk baygın bir vaziyette durmaktadır. Çocuğun elleri ise diğerleri gibi sıkıca bağlanmıştır. Bu iki figür (çocuk ve arkasındaki göğe bakan kişi) tablodaki nesneliliğin gücünü zayıflatmakla birlikte ekspresif (duygusal anlamda dışa vurumcu) bir yapıya kavuşmasını sağlamaktadır. Diğer figürlerin yüz ifadelerinde karamsarlık olmakla birlikte, duygulanımın şiddeti yüksek değildir. Bu durum, bir yönüyle, alman nesnelciliğini yansıtmaktadır. Ama şu var ki bir tablodaki formlar ayrı ayrı düşünülemez. O formlar bir bütün olarak incelenir ve belli bir akıma ya da düşünceye dahil edilir.

Resim 3. Käthe Kollwitz "Tutuklular" Käthe Kollwitz müzesi, Köln, Almanya, 1908

Ayrıca, figürlerin bir kısmı başlarını öne eğmiştir. Bazı kimselerin yüzünde öfke vardır. Bağlı haldeki bu insanların iç kısmında, ortaya yakın bir konumda, izleyenlere yönelen bir bakış vardır. bu bakış üzüntü ve korkudan uzak, oldukça asabidir. Ön tarafta göğe doğru acı içinde yakaran figüre karşın, isyan dolu bir ifadedir ve herhangi bir yardım talep etmeyen tok bir görünüm sunmaktadır. Resmi tam ortadan bölen çizgilere dikkat edilirse, bu figür tam olarak ortada resmedilmemiştir. Sağ tarafta olduğunu varsayalım, o zaman tabloda dikkat çeken iki figür aynı yerde bulunacaktır. Öyle olsaydı resimdeki denge kısmen bozulacaktı.

Bir diğer önemli husus ise, sağ ön taraftaki figür göğe doğru yakarırken, sol taraftaki asabi figür seyirciye odaklanmış durumdadır. Biri çözümü gökyüzünde ararken diğeri yeryüzünde arar. Bu sembolik dilin gücü diğer figürlerle desteklenmiştir. Öyle ki seyirciye yönelen o bakışa ikinci bir bakış eklense, resimsel ifadedeki bu yalınlık zayıflardı. İyice dikkat edilmesinde fayda var. Tablodaki hiçbir figür, resmin sol tarafında yer alan bu tuhaf bakışlı figür kadar

seyirciyle göz göze gelmez. Görüldüğü gibi, bu figürün bakışını tek bir duygu ile açıklamak mümkün değildir. Çünkü seyirciye yönelen bu bakış her an tablodaki diğer formlarla etkileşim halindedir. Seyirci tablodaki olayı algılamaya çalışırken gözleri ile formlara dokunur. Bir anlamda gözleriyle form örnekleri, formlardan oluşan parçaları bir araya toplar. Laboratuvar işlevi gören zihin, bu formlardan sürekli yeni çağrışımlar üretir. Bu anlamda, bir form olarak, tabloda önemli bir yerde konumlandırılmış olan bu bakış diğer formların taşıyıcısı hükmündedir. Yani, diğer tekrar eden benzer formlar bu figürde toplanır ve seyirciye iletilir. Tablonun genel algılanması sürecinde farklı bir duygu olarak kendini yenileyebilmesi bu nedenledir. Bu açıklamalardan sonra biraz da tablonun teknik yapısına yönelmek gerekmektedir. Teknik her ne kadar tablonun anlamından ve içeriğinden bağımsız olsa da önemli bir işlevi vardır. Çünkü tabloyu oluşturan her ayrı eleman başarılı bir eserin oluşması için bütüne hizmet etmek zorundadırlar.

Kollwitz, bu çalışmayı gravür baskı tekniği ile yapmıştır. Bu çalışmasını da diğer çalışmaları gibi teknik açıdan oldukça iyi planlamıştır. Dikkat edilirse, resimdeki zemin ve figürler yüzeyin büyük bir bölümünü kaplamaktadır. Burada ışık-gölge değişimleri oldukça yoğundur. Buna bağlı olarak, zemin ve figürlerdeki açık-koyu değerler oldukça dağınık görünmektedir. Figürlerdeki bu ışık-gölge değerleri bütün figürlerde eşit vurgudadır. Örneğin; Rembrandt'ın resimlerinde ışık-gölge olgusunu kullanma şekli buradaki durumun tam tersidir. Hatırlanırsa, Rembrandt'ta bazı figürler ışık-gölge oyunları ile öne çıkartılırken, bazıları ise arka plana itilir (Rembrandt'ın 1642 tarihinde yapmış olduğu "Gece Devriyesi" bu anlamda iyi bir örnektir). Bazen öyle olur ki figürler arka planda karanlık içinde silik görünür. Bazen de figürlerdeki ışık değerleri o kadar artar ki, figür bizzat ışığın kaynağıymış gibi görünmeye başlar. Oysa Kollwitz'in bu çalışmasında böyle bir şey söz konusu değildir. Genel anlamda Expresyonist sanatçıların ışık-gölge kullanımı zaten bu şekildedir. Yani nasıl ki Rönesans sanatçıları birbirinden uzak coğrafyalarda yaşamalarına rağmen belli bir tutum ile hareket etmişlerdir. Aynı şekilde Expresyonist sanatçılara baktığımızda da benimsenen bu kural ve diğer tutumlar değişmemektedir.

Expresyonist üsluptaki Tutuklular tablosunda, hiçbir figür yüksek bir ışık alarak diğerlerinden daha vurgulu gösterilmemiş ve ön plana çıkartılmamıştır. Gökyüzündeki açık değer, resmin diğer bölgelerinde dağınık halde bulunan ışık-gölge değerlerini dengelemektedir. Resmin üst ve alt taraflarında açık, orta bölümünde ise daha koyu tonlar görülmektedir.

Figürlerde fazla detaya inilmemiştir. Bu yönüyle Expresyonist üsluptaki çalışmaların bir özelliğini daha yansıtmaktadır. Resim oluşturulurken kullanılan çizgilerde ve taramalarda herhangi bir yumuşatmaya gidilmemiştir. Bazı noktalarda üst üste gelen taramalar belli oranda karartılar oluşturmaktadır. Bu karartıların bazılarında çizgilerin kendileri ve gidiş yönleri belirgin, bazılarında ise belirsizdir. Özellikle çizgilerin karartı veya gölgedeki bu belirsiz halleri, bazı noktalarında leke etkisi yaratmaktadır.

Çalışmanın ağırlık merkezini orta bölüm oluşturmaktadır. Resim; zemin, figürler ve gökyüzü olmak üzere üç bölüme ayrılabilir. Zemin ve gökyüzünde herhangi bir nesneye yer verilmemiştir. Örneğin gökyüzünde herhangi bir bulut görülmez. Zeminde herhangi bir taş, ağaç veya bitki türünden bir nesneye yer verilmemiştir. Yer verilseydi ortadaki bu figür kalabalığıyla verilmek istenen mesaj yalınlığını yitirebilirdi.

Ayrıca, figürler resmin yoğunluk noktasını oluşturmaktadır. Figürlerin etrafını çevreleyen ip, görsel anlamda, bu yoğunluğu pekiştirmektedir.

4. ALMAN KÖYLÜ SAVAŞI

Tutuklular tablosunda toplumsal bir olay dramatize edilmiştir. Dışavurumcu bir dil ile tasvir edilen bu toplumsal olay, 1525 senesindeki Alman Köylü Savaşı'dır. Bu önemli savaş Avrupa'nın en çalkantılı dönemlerinden biri olan reform hareketleri zamanına denk gelir. Yaklaşık sekiz yıl önce, Martin Luther, 1517 yılında Wittenberg Kilisesi'nin kapısına 95 maddelik bildiriye asar ve Protestan reformunu başlatır. Katolik Roma Kilisesi'ne karşı ortaya çıkan bu düşünceler matbaanın da etkisiyle geniş halk tabakasına yayılmıştır. Bu düşüncelerin etkisiyle,

halkta değişime yönelik belli bir bilinç gelişmeye başlamıştır. Avrupa'nın değişik yerlerinde, özellikle Almanların yaşadığı topraklarda, köylüler o dönemin feodal beylerine karşı ayaklanmışlardır. (Holenstein, 2016:22, Stolze, 1907:14,15). Çünkü köylüler, o dönemde bazı temel haklarından mahrum bırakılmışlardı. Üzerinde yaşadıkları topraklarda misafir gibi yaşıyorlardı. Örneğin; Feodal beylerin izni olmadan, toprağı kendi yararına ekip biçemiyor, nehir ve göllerde balık avlayamıyorlardı. Bu durum ancak 1524-25 yıllarından sonra değişmeye başlayacaktır. Alman köylüler, hakları için mücadele yoluna girmişlerdir. Bunun için birlikler kurarak soylulara ve feodal beylere karşı harekete geçmişlerdir. Bu olayların sonucunda çok büyük kayıplar vermişlerdir. Çünkü karşılarında teçhizatlı profesyonel askerler yer almaktaydı. Ayaklanmanın sonunda 12 maddelik bir anlaşma yapılmıştır. Bu maddelerle bir ölçüde özgürleşmiş ve bir takım haklar elde edebilmişlerdi (Stolze,1907:86, Hasselbeck, 2012:34).

Nipperdey, Köylü Savaşını Alman sosyal tarihinin temel olaylarından biri olarak kabul eder ve bu olayın iki sebepten dolayı incelenmeyi hak ettiğini söyler. Bu sebeplerden birisi politik, dinsel, ekonomik ve sosyal eğilimlerle iç içe olmasından dolayı, yöntembilimin ve evrensel-tarihselin konusu, diğeri ise Reform ile ilgili olarak halk hareketi karakteri kazanmış olmasıdır. Bu halk hareketi ekseninde Marksist tarihçiler de, Alman Köylü Savaşı'nı Almanya'nın politik-sosyal gelişimi açısından en önemli ve radikal olayı olarak görürler (Nipperdey, 1975: 85,86).

İtalya, İspanya, Fransa ve Hollanda gibi ülkelerde daha çok bilim ve sanat alanında yenilikler yaşanırken, Almanya, İsviçre ve Avusturya gibi Almanca konuşulan ülkelerde buna ek olarak siyasal değişimler de yaşanmıştır. Almanya, İsviçre ve Avusturya topraklarında yaşanan bu köylü savaşları (Marksist tarihçilere göre halk hareketi) Fransa'daki köylü ayaklanmaları (Fransız ihtilali) ile kıyaslandığında, çok erken bir dönemde başlamış olduğu görülür. Fransızların hak arayışına girmesi ve bu uğurdaki mücadeleleri 1700'ün sonlarına doğru başlamıştı.

Tarihin böyle olaylarla yoğrulmasına sanatçılar kayıtsız kalmamışlardır. Tarihin akışını değiştiren böyle önemli olaylar sonraki dönemlerde de hatırlanmıştır.

Haksızlığa karşı bir isyan niteliği taşıyan bu olay çoğu zaman sanatçıların da ilgisini çekmiştir. Bu sanatçılardan birisi de Käthe Kollwitz'dir. Bu olay (Alman Köylü Savaşı) yaklaşık dört yüzyıl sonra, taze bir imge olarak tekrar canlandırılmıştır. Kendi dönemindeki insanlara sunulmuş bir mesaj gibidir.

Sanatçının kadın olması durumun önemini bir kat daha artırmaktadır. Kadınların ciddi anlamda hak sahibi olmadıkları bu devrede, Kollwitz cesaretli bir şekilde Kaizer'e karşı isyanı destekleyen çalışmalar yapmıştır. Alman Köylü Savaşı serisi bunlardan biridir. Bu çalışma, Dokumacıların İsyanı serisi kadar etki yaratır. Kollwitz, Köylü Savaşı serisini 1901-1908 yıllarında tamamlamıştır. Tutuklular adlı eser bu serinin son çalışmalarından olup 1908 yılında yapılmıştır (A. Kuhn,1921:13).

Alman Köylü Savaşı, her ne kadar tarihi olsa da, imaj olarak yaşadığı dönemin sorunlarını anlatmak için kullanılmıştır. Kollwitz'in sosyal yaşamdaki tutumuna ve sanat anlayışına uyan bir çalışmadır. O sanatın işlevselliğine çok önem vermiştir. Çalışmaları çoğunlukla sosyal yaşamdaki haksızlıklara karşı bir tepkidir. Ve eserlerinin çoğunluğu onun politik tavrı ile örtüşmektedir.

Bunun yanında, 1. Dünya savaşından önceki ve sonraki resimleri arasında duygusal anlamda bir değişim söz konusudur. Çünkü Peter adındaki oğlunu bu savaşta kaybetmiştir. Savaş öncesi resimlerinde ayaklanma ve mücadele konularını işler. Savaş sonrası dönemde ise savaştaki yaralara ve kayıplara yönelir. Savaştan kalan acıları yoğun bir şekilde görselleştirir (G. Kuhn, 2009:68).

Bu noktada sanatçının politik duruşunda ciddi bir değişim yaşandığı görülmektedir. Sanatçıdaki mücadelecilik ruh yerini uzlaşmacı bir tutuma bırakmıştır. Bu uzlaşmacı tutum, acı ve korku dolu bir süreç sonucunda oluşmuştur. Öyle ki oğlu için kendisini ve kocasını dua edip yakarır bir şekilde heykele dönüştürmüştür.

Bazen bir söz, bir hareket ya da bir imge (resim) büyük olayların patlak vermesine neden olabilir veya önemli değişimlerin yaşanmasını sağlayabilir. Kollwitz burada imge yoluyla ifade ile toplumsal bilinci oluşturmaya çalışmaktadır.

Zaten, belli bir bilinç oluştuktan sonra toplumsal değişimler kaçınılmazdır. Bu anlamda, Kollwitz'in eserinde, toplumsal bilinci oluşturmaya yönelik verilen mesaj oldukça belirgindir. Tutuklular tablosunu oluşturan imge; “Haksızlık var uyan!”, “Adaletsizliğe karşı boyun eğme!” ve “Adaletsizliğe karşı harekete geç!” der gibidir. Elbette böyle bir eseri sıradan birisinin yapması beklenemez. Varlıklı bir aileden gelen ve zenginlik içinde ömür süren sanatçılar daha çok zevk ve eğlenceye dönük eserler vermiştir. Oysa Kollwitz yaşamı boyunca birçok yerde haksızlığa maruz kalmıştır. Yaşamı böyle acı olaylarla doludur. Bu yaşanmışlıkların izleri eserlerinde görülmektedir.

Kollwitz haksızlığa uğrayan diğer insanlar gibi adalete ve ayrıcalıklardan arınmış bir düzene özlem duymaktadır. Bu nedenle o hem bir insan hem de bir sanatçı olarak, adil düzen için çalışmaktadır. İllüzyondan uzak, bu içten çalışmaların ortaya çıkması da ancak böyle bir yaşantının sonucunda ortaya çıkabilirdi.

Bu eserle vardığımız diğer bir yargı, tarihi bir gerçekliğin o günün şartlarındaki sorunlarla tekrardan gündeme getirilmiş ve ustaca işlenmiş olmasıdır. Olay olduğu gibi de resmedilebilirdi. Ama sanatçı bunu tarihteki bir benzeri ile pekiştirmiştir. O dönemin politik olaylarına tepki mahiyetinde ortaya çıkan bu çalışma zamanlama açısından da ayrı bir değer taşır.

5. SONUÇ

Sanatçıların toplum içinde sergiledikleri tavır oldukça önemlidir. Sanatçılar bir uyanışı doğrudan başlatan olmasalar da, o uyanışın görünen kısmını oluştururlar. O harekete bir görünüm kazandırır. Tarihsel bir olay olarak hatırlanmasında ciddi emekleri olur. Nitekim Kollwitz'in Tutuklular adlı eseri ile yapmak istediği bu türden bir davranıştır.

İnsanlar, çoğunlukla yanlış uygulama ve haksızlıklara karşı çıkarlar ama nasıl tepki göstereceklerini bilmezler. Tepkilerini dile getirmek için bir anlatım biçimine ihtiyaçları vardır. Bu anlamda, toplum içinde anlatım biçimi en belirgin

sanatçılardır. Örneğin bir şarkı bestelemek veya resim yaparak haksızlığı eleştirmek, ya da şiir ve düşünce yazıları yazarak olayları değerlendirmek gibi... Şöyle bir düşünüldüğünde toplum içindeki bütün bireylerin böyle bir anlatım gücüne sahip olmadıkları rahatlıkla görülür. Kollwitz bu anlamda yeteneğiyle diğerlerinden ayrılır.

Birçok sanatçıda duygularını dizginleyememe bir problem teşkil eder. Kollwitz eleştirilerini yaparken sanatsal üsluptan hiçbir zaman ödün vermemiştir. Nedeni şöyle açıklanabilir. Dizginlenememiş duygular sanatsal üslubun zayıflamasına ve resmedilmek istenen olayın karikatürize edilmesine sebep olur.

Tutuklular adlı eser incelendiğinde, onun ustaca kurgulanmış bir kompozisyona sahip olduğu görülür. Tutukluluk halinin anlatılmasında kompozisyon ikna edici bir unsura dönüşmüştür. Her bir detay her bir hareket bütün bir kompozisyonun oluşmasına hizmet etmektedir. Bu anlamdaki kompozisyon ve diğer sanat elemanları, sanatçının yarattığı eserde, devam eden bir canlılıkla hayat bulduğunu gösterir. Böyle bir kompozisyonu seyreden biri, sanatçının bu eserini sırf siyasi bir görüşü dile getirmek için yapmadığını düşünür.

KAYNAKÇA

STOLZE, W. (1907), **Deutsche Bauernkrieg**, Helle A. S. Verlag von Max Niemeyer, Harvard College Library, Hohensollern Collection, Halle, Deutschland

BERGER, J. (1986), **Görme Biçimleri**, Metis Yayınları, Ayhan matbaacılık, İstanbul

HASSELBECK, J. (2012), **Die Folgen des Deutschen Bauernkriegs im Hochstift Bamberg**, Stadtarchiv Bamberg, University of Bamberg Press, Bamberg, Deutschland.

KUHN, G. (2009), **Die Politische Meinung (dergi) - Das steinerne Leid der Käthe Kollwitz**, Nr. 481, Dezember 2009, Deutschland.

KUHN, A. (1921), **Graphiker der Gegenwart - Käthe Kollwitz**, Verlag neue Kunsthandlung Berlin, Deutschland.

NIPPERDEY, T. (1975), **Reformation, Revolution, Utopie** Studien zum 16. Jahrhundert, Vandenhoeck & Ruprecht, Göttingen

HOLENSTEIN, A. **Der Bauernkrieg von 1653 – Ursachen, Verlauf und Folgen einer gescheiterten Revolution**, Mit kommentierter Transkription des Bundesbriefes, pdf dökümanı, S. 22, internet adresi:

http://www.bezg.ch/img/publikation/04_1/holenstein.pdf (06.08.2016)

MUSEUM K. K. (2016), **Käthe Kollwitz – Die Gefangenen (internet)**,

1.<http://www.kollwitz.de/lebenslauf.aspx> (09.04.2016)2.

<http://www.kollwitz.de/rundgang.aspx> (09.04.2016)